

Hans Adam II. a jeho žena Marie, rozená Klinská z Vchynic a Tetova

Lichtenštejnští: knížecí rod práce a odpovědnosti

Základní škola, do které denně chodil, ležela v údolí. Bydlel na kopci, kde si jako dítě připadal trochu osamělý. Daleko od kamarádů. Dole v městečku žilo sotva pár tisíc obyvatel. Za tři, čtyři desítky let, na něj budou spoléhat. Učil se dobře. Na univerzitě chtěl studovat archeologii nebo fyziku. Miloval vědu. Ale otec mu řekl jasně: „Nemůžeme si dovolit, aby ses stal vědcem!“ Osudem Hanse Adama II. bylo zachránit stát i rod. Proto vystudoval práva a byznys – a svůj úkol nakonec splnil.

Současný lichtenštejnský vládnoucí kníže se narodil v roce 1945 v Curychu. Narodil se do krize: rod Lichtenštejnů ztratil v Československu nezákonnou poválečnou konfiskací 80 % svého majetku, na části rakouského území, kde lichtenštejnové vlastnili pozemky a nemovitosti, zůstávala až do roku 1955 Rudá armáda (s neblahým zvykem vybydlet a ničít), v knížectví na horním Rýnu panovala poválečná bída.

Tehdejší vládnoucí kníže Franz Josef II. a jeho žena Georgina von Wilczek proto dali svému prvorozenému synovi symbolické jméno navazující na dávného obnovitele: Hans Adam I., jenž se narodil v roce 1657 v Brně, přebíral v devadesátých letech 17. století vládu nad rodem spolu s dluhem 800 000 guldenů. Evropská ekonomická deprese a následky třicetileté války donutily Hanse Adama I. vzít management rodu do svých rukou; racionální reformou, snížením stavu zaměstnanců o dvě třetiny, chytrými nákupy půdy a angažmá v právě založené Girobank se mu brzy podařilo dluh výrazně snížit. Nakonec to byl on, kdo nechal postavit majorátní palác ve Vídni a zahradní palác v Rossau, byl to on, kdo v roce 1699 koupil panství Schellenberg a o třináct let později panství Vaduz – které se, spojeny, staly v roce 1719 Lichtenštejnským knížectvím.

Hans Adam II. se stal vládnoucím knížetem po smrti svého otce v roce 1989, ale správu nad rodovým majetkem převzal již v roce 1972. „Bylo mi jasné, že rodinný byznys je ve vážných problémech,“ vzpomíná dnes. „Noviny pořád psaly o tom, jak můj otec musí financovat rodinu i chod země z prodeje uměleckých děl a dalších nemovitostí. Cítil jsem, že se o to musím postarat, všichni mi říkali, že je to můj úkol. Vložili do mě svoje naděje, a kdybych to nezvládl, všechno by se zhroutilo.“

Rodinně zbyly po válce jen nemovitosti v Rakousku a Lichtenštejnsku, farmy a lesy,

umělecké sbírky a tehdy malá lichtenštejnská banka. „Nic z toho nebylo moc ziskové,“ říká Hans Adam II. „Otec z toho ještě dotoval i širší rodinu, protože i další příbuzní přišli po válce téměř o všechno, někteří v Československu, někteří v Maďarsku. Navíc podle tradice platí vládnoucí kníže i výdaje monarchie.“

Banku LGT, která dnes tvoří nejvýznamnější díl příjmů knížecí rodiny, založila po první světové válce skupina rakousko-uherských investorů. Banka se ovšem v roce 1929 dostala do velkých potíží. Majitelé oslovili tehdejšího knížete, aby ji koupil. „Vzpomínám si,“ říká Hans Adam II., „že mi otec říkal, že po válce nikdo nevěřil, že tak malá banka má nějakou budoucnost. Chtěli se jí zbavit, ale naštěstí to neudělali – a banku máme dodnes.“

Práce, ne prezentace

Základní škola, do které denně chodil, ležela v údolí. Bydlel na kopci, daleko od kamarádů. Dole v městečku žilo sotva pár tisíc obyvatel. Učil se dobře. Otec mu – na základě vlastní zkušenosti – poradil: „Studuj práva a ekonomii, protože tě čeká podobný úděl tomu mému. Dopoledne budeš vládnout, odpoledne budeš dělat byznys.“ Prvorozený syn Hanse Adama II., dědičný princ Alois, otce poslechl. Vystudoval příslušné obory a od roku 2004 převzal některé pravomoci svého otce. Připravuje se tak na budoucí roli vládnoucího knížete. A jen tak mimochodem: co asi studuje jeho nejstarší syn Josef Wenzel? Smájlík.

Aby knížectví i rod uspěly ve složitém 21. století, vyžaduje to nejen vizionářství, jímž byla lichtenštejnská knížata obdařena po staletí, ale také určitou kázeň a hluboký pocit odpovědnosti za svěřené statky. Hans Adam II. má štěstí; nejenže má tři syny, každý z nich navíc úspěšně pracuje na rodovém díle. O nejstarším Aloisovi řeč byla. Mladší Maximilián řídí banku LGT a nejmladší Constantin vede lesnické, vinařské, zemědělské či energetické podniky v Rakousku, je odpo-

vědný za provoz vídeňských paláců a také řídí společnost RiceTec.

Kdo se rodině někdy přiblížil, ví, že její členové nedávají bohatství na odívání a žijí velmi skromně. Cestují běžnými auty, komerčními leteckými linkami, jsou zdvořilí a otevření. V evropském bulváru je také ne-najdete. Cíleně se mu vyhýbají. „Jednou přijel lyžovat do střediska Malbun princ Charles,“ vypráví Hans Adam II., „pročež Lichtenštejnsko okupovali bulvární novináři z celého světa. Bylo to strašné. Ta příhoda mne utvrdila v tom, že naše rodina nechce do takového mediálního světa patřit.“

Nepatří. Navzdory představám, které občas členy rodu rozesmějí. „Pozvali nás před pár lety na byznysovou párty na francouzské středomořské pobřeží,“ vypráví princ Constantin, „a produkční mi do telefonu říkala: Přistav pro jachty je už plný, takže raději přileťte našim tryskáčem. Já ji odpovídám: Přiletím normální linkou. Pak bylo v telefonu chvíli ticho, načez slyším: „Jste opravdu Constantin Lichtenštejn? Ten Lichtenštejn?“

Rozdíl mezi rodinou a rodem

Někteří členové rodu mluví o tom, že je už dnes jasné, že historie zařadí Hanse Adama II. mezi největší lichtenštejnská knížata vůbec. On sám skromně říká: „Jediné, co jsem udělal, je vstup země do OSN a do Evropského hospodářského prostoru...“ Ale Hans Adam II. za svého knížecího mandátu nereformoval pouze stát či rodinné finance

Dědičný princ Alois s manželkou Sofii Bavolarkou

a byznysy. V roce 1993 reformoval rovněž rodovou ústavu, která byla poprvé přijata v roce 1606. Tento dokument patří mezi prvky, jež činí z rodiny rod. Rod, který se nedívá jen na slávu předků, ale dívá se především dopředu. Rod, jehož vládnoucí kníže neopomene v téměř žádném interview připomenout: Člověk může být jeden den bohatý a druhý den o všechno přijít.“

Hans Adam II. tím odkazuje na zkušenost dávných předků, kterým Habsburkové na konci 14. století zabavili všechny majetky na jih a na západ od Dunaje. Ale i na zkušenost svého otce, za jeho vlády – po 700 letech budování – byl Lichtenštejn vypuzen z českých zemí. Rod začínal téměř od začátku několikrát přehlí, protože mu nechyběla víra, síla, soudržnost a inovativní myšlení. A co víc: náhdy mu nešlo jen o bohatství. Lichtenštejnská knížata vynikala v Evropě své doby mecenátským, podporou věd a umění, inovacemi. Platí to i o dnešní rodině. Její bohatství není pro bulvár zajímavé, protože je výsledkem tvrdé práce a odpovědnosti. •

CO JSTE NEVĚDĚLI O LICHTENŠTEJNECH A LICHTENŠTEJNSKU

Seriál pro čtenáře Deníku

- 3. listopadu 2019: 300 let Lichtenštejnského knížectví
- 10. listopadu Současnost rodu: Život práce, bez jachet a bulváru
- 24. listopadu Lichtenštejnsko, poválečný ekonomický zázrak
- 1. prosince Umělecká sbírka, klenot broušený stovky let
- 8. prosince Dědictví Lichtenštejnů: Co rod zanechal českým zemím
- 15. prosince Knižectví dnes: Moderní prosperita pod hradem
- 22. prosince Lichtenštejnský slovník: Abeceda českých omylů
- 29. prosince Interview s vládnoucím knížetem Hansem Adamem II.

ÚSTAVA

Knížecího rodu Lichtenštejnů z 26. října 1993

Preamble

Po několik století se rodina Lichtenštejnů řídila rodovým zákonem. Některé jeho části a ustanovení již neodpovídaly moderním požadavkům. Proto se rodina rozhodla 26. října 1993 zrušit tento starý zákon a přijmout v souladu s tradicemi nový. Tyto několik století staré rodinné tradice zahrnují katolickou víru, která má rovněž sloužit jako vůdčí princip budoucích rozhodnutí, spolu s respektováním svobody víry a vědomí jedince. Snažně prosíme Boha a Boží matku, aby v budoucnu ochraňovali naši rodinu a naši zemi stejně, jako to činili v minulosti.

- Knižecí rod Lichtenštejnů je autonomní rodinná komunita, která je ustavena a uspořádána na úrovni Ústavy knížectví, na základě ustanovení dosud platného dynastického zákona. Knižecí rod zahrnuje osoby, které se staly jeho příslušníky buď rodem, nebo sňatkem.
- Vládnoucí kníže a všichni legitimní potomci knížete Jana I. z Lichtenštejna (1760–1836) v mužské linii jsou příslušníky rodu. Princezna, která je příslušnicí rodem, tuto pozici sňatkem neztrácí. Nicméně děti narozené z jejího manželství se nestanou příslušníky rodem.
- Manželka vládnoucího knížete a ženy princů se stanou příslušnicemi knížecího rodu sňatkem, za předpokladu, že tento sňatek je uznán ve shodě s dynastickým zákonem. Příslušnost získaná sňatkem zůstane zachována i ve vdovském stavu. Ukončena je pouze tehdy, pokud se tato vdova znovu provdá a pokud vládnoucí kníže nestanoví na její žádost jinak. Totéž platí i pro rozluky manželského svazku, od data, kdy příslušné rozhodnutí vstoupí v platnost.
- Příslušnost ke knížecímu rodu v žádném případě nemůže vzniknout na základě adopce. Pouze v případě, že mužské linii knížecího rodu hrozí vymření, může poslední vládnoucí kníže adoptovat dědičného prince.
- V případě, že se princ nebo princezna narodí nemanželským potomkem, vládnoucí kníže rozhodne o jeho jméně, a je-li to vhodné, o jeho titulu a znaku. Stane-li se nemanželské dítě prince či princezny legitimním na základě následného sňatku, vládnoucí kníže rozhodne o tom, zda je toto legitimizované dítě příslušníkem knížecího rodu.
- Má-li chování některého příslušníka knížecího rodu neblahý vliv na pověst, úctu nebo blaho knížecího rodu nebo Lichtenštejnského knížectví, má vládnoucí kníže pravomoc i povinnost přijmout disciplinární opatření.
- Rodinná rada se volí na období pěti let a je složena ze tří členů a tří náhradníků. Volba je písemná a tajná, provedená takovým způsobem, aby všichni členové knížecího rodu s právem volit a být zvoleni byli uvedeni na seznamu, z kterého každý vybere šest osob... Vládnoucí kníže nemůže být členem rodinné rady.
- Následnictví trůnu dle této ústavy se řídí principem primogenitury. To znamená, že na trůn je vždy povolán prvorozený mužský potomek z nejstarší linie. Věk dynastické linie se vypočítá podle původu od knížete Jana I. z Lichtenštejna (1760–1836).

Hodnost mužských příslušníků knížecího rodu závisí na jejich pořadí v následnické linii.

- Příslušnice knížecího rodu ženského pohlaví se neliší hodností, ale předností. V případě rodem příslušných žen v knížecím rodu je přednost určena datem narození v rámci dynastické linie. V případě sňatkem příslušných žen určuje přednost pořadí manžela v následnické linii.
- Jako hlava státu Lichtenštejnského knížectví, má vládnoucí kníže práva a povinnosti podrobněji popsané ve státní ústavě, která je platná v době, kdy tato ústava vstoupí v platnost.
- Jako vládce knížecího rodu bude vládnoucí kníže chránit dobré jméno, úctu i blaho knížecího rodu ve shodě s právy a povinnostmi plynoucími z této ústavy. K tomu mu budou společně pomáhat rodinná rada a členové rodiny s volebním právem.
- Jako prezident knížecích nadací a správce a poživatel rodinných aktiv bude vládnoucí kníže podporovat příslušníky knížecího rodu, kteří se ocitnou ve finančních nesnázích, a to v rozsahu, v jakém to příjem z těchto aktiv dovolí.
- Má-li chování vládnoucího knížete neblahý vliv na dobrou pověst, úctu nebo blaho knížecího rodu nebo Lichtenštejnského knížectví, má rodinná rada právo a povinnost přijmout disciplinární opatření proti vládnoucímu knížeti.
- Předseda vlády bude důvěrně informován dříve, než budou tato opatření proti vládnoucímu knížeti provedena, a bude rovněž informován o jejich důvodech a názoru vládnoucího knížete na ně; jediným možným disciplinárním opatřením proti vládnoucímu knížeti je buď vyjádření nesouhlasu, nebo svržení z trůnu.
- Tuto ústavu knížecího rodu Lichtenštejnů nelze měnit ani zrušit Ústavou Lichtenštejnského knížectví. Totéž platí pro veškeré mezinárodní smlouvy uzavřené Lichtenštejnským knížectvím.
- Návrh na změnu této ústavy může vzejít pouze od vládnoucího knížete, rodinné rady nebo alespoň deseti procent příslušníků knížecího rodu s volebním právem.
- Tato ústava a veškeré její dodatky budou uveřejněny v oficiálním věstníku.

Rodovou ústavu podepsali vládnoucí kníže Hans Adam II. a předseda vlády knížectví Markus Buchel

(Poznámka: Zkráceno. Ukázka je pouze výňatkem z celého dokumentu. Ústavu knížecího rodu nelze zaměňovat s Ústavou Lichtenštejnského knížectví.)